

➔ **FOLDER OM LIVMODERKRÆFT**

Hvad er livmoderkræft?

---

*ENGAGe vil gerne takke medlemmerne af ENGAGe Executive Group
for deres arbejde og hjælpsomhed.*

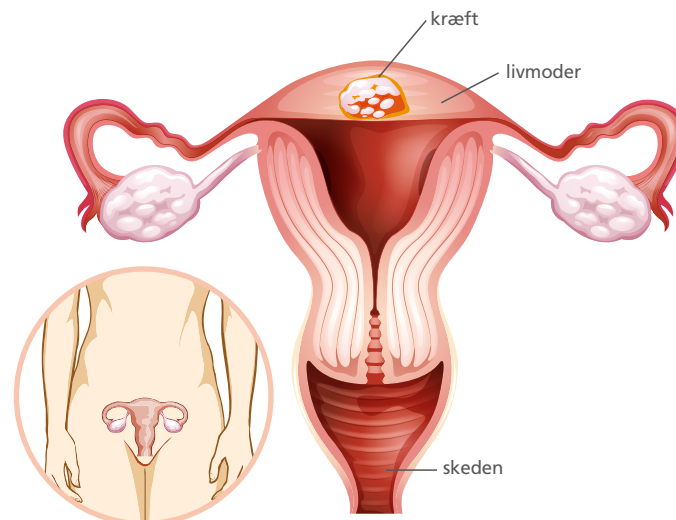
*ENGAGe takker ligeledes professor Cristiana Sessa (Schweiz)
og Birthe Lemley (Danmark)
for deres arbejde med at opdatere dette faktaark.*

*ENGAGe ønsker også at takke KIU – patientforeningen Kræft i underlivet for
oversættelsen af dette faktaark til dansk
- foretaget af KIUs bestyrelsesmedlem og sekretær Marian Jørgensen
- og prof. Karina Dahl Steffensen for klinikerens gennemgang af samme faktaark.*

Livmoderen er et hult muskuløst organ, der ligger midt i bækkenet mellem blæren og endetarmen hos kvinder. Livmoderen er det organ, hvor barnet vokser, fra det befrugtede æg sætter sig fast og helt indtil fødslen. Livmoderkræft er den fjerde hyppigste kræftform hos kvinder i Europa, og næsten 100.000 kvinder fik diagnosen livmoderkræft i Europa i 2012¹ med en højere forekomst i Central- og Østeuropa end i Nord- og Sydeuropa.

Den mest almindelige type livmoderkræft er endometriecancer, som udvikler sig fra livmoderens slimhinde (endometriet). Der er to typer endometriecancer, som ser forskellige ud under mikroskop. De to typer har forskellige kliniske forløb og behandles ikke altid på samme måde.

TYPE 1

Livmoderkræft af type 1 udgør mere end **80%** af alle tilfælde af kræft i livmoderen. Denne type kræft er forbundet med en høj forekomst af det kvindelige kønshormon østrogen i kroppen og er oftest langsomt voksende. Sandsynligheden for spredning uden for livmoderen er ikke stor.

TYPE 2

Livmoderkræft af type 2 er ikke relateret til østrogen, vokser hurtigere og er mere tilbøjelig til at sprede sig til andre dele af kroppen.

➔ Hvordan diagnosticeres livmoderkræft?

Det første symptom på livmoderkræft er sædvanligvis uventet blødning fra skeden:

- Blødning efter overgangsalderen
- Blødning mellem menstruationer og efter samleje inden overgangsalderen

Andre symptomer kan omfatte:

- Udflåd
- Smerter under eller efter samleje
- Smerter i underlivet

Uventet blødning fra skeden kan være et symptom på mange andre tilstande, som påvirker livmoderen (f.eks. godartede muskelknuder), så det er nødvendigt, at man bliver undersøgt for at få be- eller afkræftet, om der er tale om livmoderkræft.

Undersøgelserne kan være følgende:

- Gynækologisk undersøgelse af underliv og skede for at tjekke livmoder, skede, æggestokke og blære
- En podning for at undersøge celler fra livmoderhalsen
- En vaginal ultralydsundersøgelse
- Hysteroskopi: lægen undersøger livmoderen ved hjælp af et hysteroskop, som er et tyndt rør med en kikkert i enden.
- Prøve (biopsi) eller udskrabning: lægen tager væv fra indersiden af livmoderen til undersøgelse i et mikroskop (en patolog undersøger efterfølgende vævsprøven i mikroskopet).

➔ Årsagerne til livmoderkræft er uklare, men følgende faktorer kan øge risikoen^{2,3}

- Alder: De fleste tilfælde diagnosticeres efter overgangsalderen.
- Langvarig påvirkning af østrogen, f.eks. ved tidlig start på menstruation eller sen overgangsalder.
- Fedme, sandsynligvis på grund af østrogenproduktion i fedtvævet.
- Diabetes, sandsynligvis fordi det medfører modstand mod effekten af insulin, hvilket kan stimulere væksten af kræftceller, og fordi diabetes ofte er forbundet med fedme.
- Østrogen, som tilskud i overgangsalderen
- Arvelighed: Mor eller søster med livmoderkræft
- Lynch syndrom, også kaldet Hereditær Non-Polypose Colorektal Cancer (HNPCC), en arvelig sygdom, som øger risikoen for tarmkræft, livmoderkræft og æggestokkræft i en yngre alder.
- Langvarig behandling med tamoxifen, et lægemiddel som forhindrer tilbagefald af brystkræft, men kun hvis det anvendes til kvinder efter overgangsalderen.
- Barnløshed

Europa har nogle af de højeste antal tilfælde af livmoderkræft i verden. Mere end én ud af 20 kvindelige kræftformer er relateret til livmoderen, og antallet af tilfælde er stigende.⁴ Stigende tendens til fedme er en kendt medvirkende faktor.⁵

Der er aktuelt ingen screeningsundersøgelser, men livmoderkræft kan behandles med godt resultat, hvis sygdommen diagnosticeres tidligt i forløbet. Dette er heldigvis ofte tilfældet. Selv om de fleste kvinder med uventet blødning fra skeden ikke har livmoderkræft, er det vigtigt for alle kvinder hurtigt at søge læge, hvis de har dette symptom, især efter overgangsalderen. Kvinder, som er i højrisiko for livmoderkræft på grund af deres familiehistorik, bør gå til regelmæssige gynækologiske undersøgelser.

Flere faktorer menes at reducere en kvindes risiko for at udvikle livmoderkræft:^{3,6,7}

- Opretholdelse af normal vægt fra en ung alder for at undgå fedme
- Fysisk aktivitet
- Kaffeindtag, især med koffein, men også koffeinfri kaffe
- Børnefødsler
- Anvendelse af de fleste moderne p-piller over lang tid (kombinationspiller med østrogen og progesteron eller piller kun med progesteron (minipiller))
- Vedvarende kombineret hormonbehandling (HRT (hormone replacement therapy)) med dagligt indtag af østrogen og progesteron. Vær opmærksom på, at langvarig anvendelse af HRT samtidig øger risikoen for at udvikle brystkræft.

➔ Hvordan behandles livmoderkræft?

Udsigterne er relativt gode for kvinder, der diagnosticeres med livmoderkræft i Europa. I gennemsnit er næsten **80%** i live fem år efter diagnosen, når kræftsvulsten kun er lokaliseret i livmoderen. Overlevelsesraten er lavere, hvis kræftsvulsten på diagnosetidspunktet allerede har spredt sig uden for selve livmoderen, som f.eks. til livmoderhalsen, æggestokkene eller bughulen.

Standardbehandlingen ved livmoderkræft er operation. Hvis det viser sig, at kræftsvulstens karakteristika er forbundet med en øget risiko for vækst eller tilbagefald efter operation, kan det være nødvendigt at supplere med strålebehandling, kemoterapi og/eller hormonbehandling. En mere konservativ (forsigtig) behandling med hormoner kan komme i betragtning hos unge kvinder med livmoderkræft i et tidligt stadie, så de kan bevare deres frugtbarhed; sådanne tilfælde konfereres og behandles i specialiserede centre.

Operation (kirurgi) anbefales til alle kvinder med livmoderkræft, som tåler operation. Indgrebets art afhænger af, hvilken slags livmoderkræft der er tale om, men de fleste vil blive anbefalet at få fjernet livmoder, æggeledere og æggestokke. Nogle gange vil kirurgen også fjerne lymfeknuder i området for at undersøge, om der er behov for yderligere behandling, hvis der er kræftceller i lymfeknuderne.

Strålebehandling tilbydes som primær behandling til kvinder, som ikke tåler operation, eller hvis man ikke ved operationen har kunnet fjerne al synlig kræft. Strålebehandling gives også i nogle tilfælde efter operationen for at mindske risikoen for tilbagefald. Strålebehandling kan gives på to måder: enten udefra på hele underlivet eller internt via et tyndt rør (brachyterapi). De to former for strålebehandlinger kan gives som supplement til hinanden, hvis dette skønnes nødvendigt. Da strålebehandling kan give længerevarende bivirkninger, forskes der i, hvornår det er bedst at tilbyde denne behandling, og i at identificere de kvinder, som vil få størst gavn af denne form for behandling.

Kemoterapi tilbydes i stadig større grad til kvinder, hvor livmoderkræften har spredt sig, og kemoterapi, som blandt andet indeholder stoffet carboplatin, kan give dramatiske forbedringer. Kemoterapi gives i nogle tilfælde også efter en operation for at mindske risikoen for tilbagefald af sygdommen. Dette bruges mest i de få tilfælde, hvor sygdommen inden operationen havde bredt sig uden for livmoderen. Bivirkningerne ved kemoterapi betyder, at behandlingen bør tilpasses kvindens generelle helbredstilstand, især hvor der er tale om alvorlige helbredsproblemer.

Hormonbehandling med progesteron anvendes kun hos kvinder med en mindre aggressiv kræftform, eller hvis der mikroskopisk ses hormonreceptorer på kræftcellerne. Hormonbehandling anvendes også nogle gange som lindrende behandling ved tilbagefald af sygdommen.

➔ Yderligere oplysninger

Danske kilder:

Kræftens Bekæmpelse (Danish Cancer Society):

https://www.cancer.dk/livmoderkraeft-uteruscancer/?gclid=EAlaQobChMln-j4nY-f6AIVV-J3Ch1B2wUJEAAAYASAAEgKuyvD_BwE

Sundhed.dk (National Health Care Authorities):

<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/kvindesygdomme/sygdomme/svulster-og-cyster/livmoderkraeft/>

➔ Andre kilder:

- European Cancer Observatory: <http://eu-cancer.iarc.fr>
- EURO CARE: <http://www.eurocare.it>
- ENGAGE: <http://engage.esgo.org/en>
- Women's silent cancers: the state of gynaecological cancers in Europe. <http://tinyurl.com/ndtwaca>
- ENGAGE network members: <http://www1.esgo.org/esgomaps/>
- ESGO: <http://esgo.org>
- European Society of Medical Oncology (ESMO). Endometrial cancer: a guide for patients: <http://www.esmo.org/Patients/Patient-Guides>
- Cancer Research UK. Womb (endometrial and uterine) cancer. <http://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/type/womb-cancer/> (last accessed 30 June 2015)
- Womb Cancer Support UK: <http://wombcancersupportuk.weebly.com/>

Referencer:

- 1 Ferlay J, et al. Eur J Cancer 2013;49:1374-403
- 2 Stewart BW, Wild CP (eds). World Cancer Report 2014. International Agency for Research on Cancer. 2014
- 3 World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research. Continuous Update Project Report. Food, nutrition, physical activity, and the prevention of endometrial cancer. 2013. Available at <http://www.wcrf.org/sites/default/files/Endometrial-Cancer-2013-Report.pdf> (last accessed 25 July 2018)
- 4 Bray F, et al. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 2005;14:1132
- 5 Arnold M, et al. Lancet Oncol 2015;16:36-46
- 6 Cogliano V, et al. Lancet Oncol 2005;6:552-3
- 7 Million Women Study Collaborators. Lancet 2005;365:1 543-51
- 8 Papatla K et al. Ann Oncol 2016, 27: 1988-1994
- 9 ECO, European Cancer Observatory. International Agency for Research on Cancer

---

Kontaktoplysninger til KIU:

Hjemmeside: www.kiuonline.dk

Kontakt: formand@kiuonline.dk

Facebook: <https://www.facebook.com/KIUPatientforeningen/>

Kontaktoplysninger til ENGAGe:

Hjemmeside: <https://engage.esgo.org/>

Kontakt: engage@esgo.org

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/155472521534076/about/>

ENGAGe vil gerne takke medlemmerne af ENGAGe Executive Group
